

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XII. Articuli de Ordinis Sacramento minoribus Theologis propositi.
Leges ipsis praescriptae in rerum ac temporis partitione. Sententiae
Salmeronis, Soti, & Cornelij. Quaestio orta: Num Episcopi ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

quemadmodum palam fiet. Interim ad rerum seriem reuertamur.

15 Legati responsis acceptis contenti^m, æque festinè atque arcanè in opus incubuere, nec necesse illis fuit integrum Cæsaris volumen in conuentu recitare, nec ibi publicum habere delectum eorum, qui illud expenderent; sed absque strepitu, & reliquis insciis, rem Simonettae de more commiserunt, adiectis quatuor solum ministris, ad huiusmodi negotia adhiberi solitis, qui fuerunt Castanea, Boncompagnus, Paleottus, & Castellus. In his nec mentis vigor, nec prudentia, nec fides desiderari poterat; ex quibus postrema dos ut maximè necessaria est, ita difficillimè dignoscitur, adeoque rarissima est, si non reipsa, opinionis certè firmitate. Et iam post multa consilia animaduersionesque, Legatis in promptu erant res publicè proponendæ Patribus & Oratoribus de tam expetita, aut saltem postulata morum correctione: cum omnes homines ad illius curandæ laudem aspirant, complures ad utilitatem, quod ab aliis obseruetur; pauci ad præstantiam, quod in seipsis eluceat.

1562.
m Litteræ
Legatorum
ad Borromæum,
12. Octobr.
1562.

C A P V T XII.

Articuli de Ordinis Sacramento minoribus Theologis propositi.

Leges ipsis præscriptæ in rerum ac temporis partitione. Sententia Salmeronis, Soti, & Cornelij. Quæstio orta: Num Episcopi superiores sint Sacerdotibus lure diuino. Cura Legatorum in ea restringenda, ne altera de mansione resurgeret. Obiectæ ad id difficultates. Tria excogitata consilia, quod altera præcideretur.

1 **Q**uanto acrius Oratores, impulsis ad aliud opus Patribus, moras interponebant dogmatum definitioni, tantò maiori studio Præsides eam sollicitare conabantur, fatis gnari, ante ipsius confectionem non posse nisi violentâ morte consilium solui, at post illam, ex arbitratu, non ex necessitate duraturum. Quapropter eodem die, quo aduenerant Oratores dilationem petitori, Legati minorum Theologorum studio commiserant septem^a nouatorum articulos de Ordinis Sacramento, & hi fuerunt:

18. Septemb. ut in Actis Arcis Romanæ.

1. *Ordinem non esse Sacramentum, sed certum quemdam ritum eligendi & constituendi ministros verbi & Sacramenti.*
2. *Ordinem non modo Sacramentum non esse, sed esse quamdam fictionem humanam, excogitatum ab hominibus rerum Ecclesiasticarum imperitis.*

Pars III.

A a

3. Ordi-

Historia
Concilij Trid.
Part III.

1562.

3. *Ordinem vnum solum Sacramentum non esse; & Ordines infimos ac medios non tendere tamquam gradus ad Presbyteratum.*

4. *Nullam esse Hierarchiam Ecclesiasticam; sed omnes Christianos eque Sacerdotes esse: atque ad usum & executionem requiri, vt magistratus aduocetur, & populus assentiatur; cum verò qui semel Sacerdos fuit, posse laicum euadere.*

5. *In nouo Testamento non esse Sacerdotium visibile & exterius, nec vllam spiritualem potestatem siue ad consecrandum Corpus & Sanguinem Domini, siue ad offerendum, siue ad absoluendum à peccatis coram Deo; sed solum munus ac ministerium prædicandi Euangelij, & qui non prædicant, absolutè Sacerdotes non esse.*

6. *Vnctionem non modo non requiri ad Ordinum collationem, sed perniciosam & contemnendam esse; similiter & cunctas reliquas caremonias: & per Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopos in ea dicere: Accipite Spiritum Sanctum.*

7. *Episcopos non esse Presbyteris superiores, nec habere potestatem ordinandi; vel si eam habent, esse illis cum Presbyteris communem, & Ordines ab ipsis collatos sine populi consensu irritos esse.*

In gratiam breuitatis, quæ non modò parcit tempori, sed officina minuit, adeoque vim habet ad expedienda negotia non maiori solum numero, sed meliori etiam exitu, duo sunt præscripta^b: alterum, Vt non omnes Theologi de omnibus articulis differerent: sed qui differerent, in sex classes diuiderentur, quarum quælibet ex omni Theologorum genere constaret, hoc est, ex Pontificis, ex missis ab aliis Principibus, ex Regularibus & non Regularibus, ex Italis & Transmontanis; atque vt proprium illius classis munus esset adhibere studium, ac loqui super articulis ipsi destinatis.

Alterum fuit, singulis in dicenda sententia iterum claustra figere semihoræ, quod spatium capax censebatur omnium quæ ad rem facerent, vbi omnia inutilia refecarentur. Atque ad id inculcandum Præsides mouerat responsum à nobis memoratum Pontificis, qui festini exitus appetens, questus fuerat, suos Theologos præscriptis ad id legibus restitisse. Sed per hæc omnia effectum non est, vt ea temporis præscriptio custodiretur. Etenim nec dicturi sententiam æquo animo patiebantur, laboriosissimos charissimosque ingenij partus silentio suffocari; nec Legatis, vbi ad opus deuentum est, placuit signum edere, quo argueretur, in ipsis aut audiendi lassitudinem, aut festinationem absoluendi præposse studio exactè perpendendi cælestium mysteriorum sanctiones.

Primus vniuersalis Theologorum cœtus die 23. Septembris^c habitus

^b Acta Pa-
leotti, & Ar-
cis Romanae.

^c Extant cun-
cta in Dia-
rio.

bitus est. Interfuere Legati, Oratores Cæsarei, Gallici, Lusitanus, Veneti, & Heluetius, tres Patriarchæ, duo de viginti Archiepiscopi, centum quadraginta sex Episcopi, duo Abbates, quinque Regularium summi Moderatores, octoginta quatuor Theologi, compluresque Doctores ac viri nobiles cum plurima aliorum frequentia. Verba fecerunt de primis tribus articulis, primæ Theologorum classi destinatis, tres ex ipsa, Alfonso Salmeron, Theologus Pontificius, Ferdinandus Bellosilius, & Didacus Payua, vterque Clericus sæcularis, missi alter à Philippo, alter à Sebastiano Rege. Salmeronis oratio in Diario recensita, fuit huiusmodi: Sacrificium ac Sacerdotium non solum inter se connecti, sed seiungi non posse, adeoque alterius doctrinæ doctrinam alterius merito succedere. Lutherum ad euertendam Ecclesiam negasse Ordinem Sacramentum esse. Ordinis nomine varia significari; modò rerum dispositionem, quemadmodum illud usurpat S. Augustinus lib. 19. de Ciuitate Dei; modò gradum eminentem in Ecclesia: ita distinguimus à Diaconatu Presbyteratum, & ab hoc Episcopatum: modò cæremonias, per quas confertur potestas in eadem Ecclesia, sicuti definitur à Magistro Sententiarum. Ordinem secundum hanc postremam significationem esse Sacramentum, aduersus quam in primo articulo affirmabatur. Fuisse institutum à Christo, ex doctrina sanctorum Patrum, & declaratione antea Sessionis, illis verbis, à S. Luca relatis capite 22. *Hoc facite in meam commemorationem:* & in iis adhibitam à Christo fuisse peculiarem cæremoniam, vt Caietanus explicabat. Alteram potestatem impertitam fuisse à Redemptore Apostolis tamquam Sacerdotibus, cuius meminit S. Ioannes capite vigesimo, cum impressione characteris, vsuque peculiaris cæremonie, dum sufflauit in ipsos; quâ sufflatione illis eam potestatem impressit, ex Augustini sententia; & hanc esse potestatem in corpus mysticum Christi, sicut altera est in corpus verum. Denique cum id peregit, quod habetur in postremo capite S. Lucae, vbi dicitur, *Eduxit eos foras, & benedixit eis*, fuisse à Christo constitutos Episcopos, quod affirmant S. Augustinus, & Clemens Romanus in libro octauo Apostolicarum traditionum; atque id etiam argui, quoniam cum eos ad Euangelium prædicandum Christus misisset, oportebat vt nouam ipsis auctoritatem daret, & hanc esse Episcopalem; ac proinde in præsentia cum Episcopi creantur, ipsis diei: *Ite ad prædicandum*. Præterquam quod cum eos Christus benedixit, infusam illis fuisse quamdam gratiam, maximè additâ manuum elatione.

1562.

Palàm etiam fieri, Ordinem esse Sacramentum in Diaconatu: nam in sexto Actorum dicitur: *Non est æquum nos relinquere verbum Dei, &c.* in quo loco discernitur integra Diaconi creatio cum cæremonia & impositione manuum, vnde impressa fuit gratia, vt constat de Stephano, de quo legitur, *Erat plenus Spiritu Sancto, & predicabat.* Idque confirmavit variis S. Pauli dictis ad Timotheum & Titum: Diaconos non institui ad ministrandum, sicuti volebant hæretici, mensæ terrenæ, sed cælesti: siquidem quò destinarentur ministerio terrenæ, opus non erat, vt qui Ordinem conferebant, ieiunarent, eisque manus imponerent, & vt ij Diaconi Spiritu Sancto replerentur. Electos itaque fuisse Diaconos illos ad Eucharistiam ministrandam; quod declarabant Clemens, Euaristus, Ignatius Martyr, Cyprianus, Hieronymus, Synodus Neocæsariensis, & Beda. Et quamquam quidam Canones sexti Concilij eorum institutionem referant ad ministerium viduarum mensis præstandum, eos Canones ab Ecclesia non fuisse receptos. Idem ille de Episcopatu stabiliuit: Etenim simile ieiunium ac manuum impositio leguntur in Actis Apostolicis vsurpata erga Paulum & Barnabam, dum instituebantur Episcopi, iis verbis: *Ite, predicate:* & postea narratur, per ciuitates constitui ab ipsis presbyteros, quod Episcoporum munus est. Probauit, Ordinem esse Sacramentum effato S. Pauli ad Timotheum: *Noli negligere gratiam, quæ in te est, & quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.* Et ad eundem: *Vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum: at nemini citò manus imponas.* Idem corroborauit traditionibus Concilij IV. Carthaginensis, Florentini, & Tridentini sub Paulo, Clementis, Innocentij Primi, Gregorij, & Innocentij III. Pontificum, SS. Dionysij, Augustini, & Hieronymi.

Ostendit postea variis testimoniis, per collationem Ordinis imprimi Characterem. Vt euinceret Ordinem non esse meram electionem ministrorum verbi, sicuti dicebatur in primo articulo, aut fictionem humanam, sicuti in secundo, sed esse Sacramentum, & Characterem impressum ab Ecclesia ex diuina facultate, quartum articulum ingressus est, tertio reliquis suæ classis relicto; confutauitque eos, qui dicerent, Presbyteros ac Diaconos à laicorum magistratu posse constitui, cum eorum potestas naturam superet, spectetque ad munus pascendi, quod Petro commissum est; atque idcirco id interdictum fuisse populo in octauo Concilio in Laterano, & in Florentino. Quod si quando eos elegerat populus ex concessione Apostolica, id peractum sicuti Petrus dixit, *Eligite inter*

205.

vos. Et alibi; *Vt habeant bonum testimonium.* Populum igitur adesse electioni, & testimonium ad electionem proferre; id verò fiebat quò libentior obtemperaret, sed vis confirmandi penes Ecclesiam solùm erat.

1562

6 Insumpto biduo à Theologis primæ classis in dicenda sententia, datus est loquendi locus secundæ classis, in qua primus erat Petrus Sotus Dominicanus, Theologus pariter Pontificius: dicta ab illo de quarto & quinto articulo in Diarium quoque relata sunt, quorum hæc summa: Esse in Ecclesia Hierarchiam, nimirum, potestatem ac prærogatiuam gubernandi, dicente Apostolo: *Obedite Præpositis vestris.* & alibi: *Attendite vobis, & uniuerso gregi, in quo vos posuit regere Ecclesiam Dei.* Explicari hanc Hierarchiam à S. Dionysio; eam videlicet esse sacrum quẽmdam Principatum ex imitatione cælestis. Quemadmodum ille in tres Angelorum gradus est partitus; ita quoque hanc diuidi in Episcopos, in Presbyteros, & in Ministros, sicut exponit idem Dionysius, præsertim capite tertio & quinto, ostendens, quo pacto inferiores etiam Ordines ad eiusmodi Sacramentum pertineant. Cum his consonare quæ pronuntiauit Apostolus: *Ad consummationem Sanctorum, ad opus ministerij, quosdam quidem dedit Apostolos, &c.* non igitur Christianos omnes esse Sacerdotes, sicuti continebatur in articulo expenso. Nihil his obstare ea sancti Petri verba, quibus appellat cunctos Baptismo ablutos *gentem sanctam, Regale Sacerdotium;* ibi enim sermonem esse de Sacerdotio *mystico ac spiritali,* non de proprio & corporali. Baptismum esse Sacramentum quo renascimur, non quo potestas nobis confertur. Atque vt in ordine naturæ, ita in ordine gratiæ absurdum esse, vt ortus ac perfectio in vnum coëant.

7 Tum ad quintum articulum accedens, probauit variis dictis SS. Ambrosij ac Cypriani, & Nicæni Concilij, esse Sacramentum exterius, & visui subiectum; atque ad ostendendum tertium gradum Hierarchiæ, de qua diximus, obseruauit ministeria inferiora, tametsi à Christianis omnibus aliquo pacto exerceantur, non tamen ab omnibus exerceri modo maximè legitimo & congruente, cum ad eiusmodi opera, necessaria sit potestas quædam naturam excedens in infimis etiam ministerijs; quæ potestas impertitur ab eo qui obtinet Ecclesiæ Principatum: quocirca morem hodiernum, quòd infima Ecclesiæ munia exerceantur à merè laicis, haud esse laudabilem, nec primæ Ecclesiæ consentaneum. Ea de causa sanxisse Caium Pontificem, ne ad Episcopi munus eueheretur, nisi qui cunctos gradus ascendisset; atque ideò præscripta fuisse à Si-

1562. ricio Ordinum tempora. Porro impugnaturus id quod pariter in eodem quinto articulo habebatur, Sacerdotium in Ecclesia non nisi simplex prædicandi Euangelij munus esse, ostendit, illud non ad meros Sacerdotes, quin potius ad solos Episcopos præcipuè pertinere, cum Apostolus dicat: *Dominus non me misit baptizare, sed prædicare.* Et à Christo hoc de seipso affirmari illis verbis: *Oportet me aliis ciuitatibus euangelizare, ad hoc enim missus sum.* Hinc à Concilio Chalcedonensi fuisse decretum, vt Episcopi à domesticis negotiis abstinerent, vt prædicationi operam darent. Non tamen, sicuti de Sacerdotibus, postrema pars illius articuli affirmabat, eum qui reipso non concionatur, quòd huiusmodi dote careat, Episcopum non esse, & huiusce rei exemplum extare in Valerio Episcopo Hipponensi.

Ad quartum articulum regressus, confutauit posteriorem eius partem, quòd Ordinis potestas conferri posset aut à populo aut à laico magistratu, cum ea naturæ facultatem superet, adeoque cum illius conferendæ facultas desit iis, qui ad id præstandum ab Ecclesia constituti non sunt. Exigi quidem ex primæua constitutione populi electionem, idque colligi ex epistola quarta S. Cypriani in primo libro, atque ex Apostolica traditione: illam fuisse veram electionem, & non simplex testimonium (aduersus quàm indicauerat Salmeron) & idcirco illi clerum etiam adnecti, quòd electio ab vniuersa Christianorum multitudine haberetur. In hanc sententiam dixisse Apostolos: *Eligite ex vobis septem viros:* licere tamen summo Pontifici eam electionem populi supplere, pro eo ac opportunum existimauerit. Etenim quamuis ea eligendi ratio esset Apostolorum traditio; traditiones, quæ ad regimen spectant, esse mutabiles; at verò quæ pertinent ad Sacramenta, mutari non posse. Ac proinde pro temporum conditionibus potuisse Romanos Pontifices electiones variare, easque aut Clericorum Collegiis, aut Principibus, aut aliis concedere. Hæc summatim sunt quæ Sotus disseruit.

¶ Diarium,
29. Septem-
bris 1562.

Ex tertia classe, cui duo postremi articuli commissi fuerant, præcipuè notata^d reperio, quæ Melchior Cornelius, Clericus secularis, missus à suo Rege Lusitanæ, disputauit. Animaduertit is, quæ continebantur in sexto articulo, vbi denegabatur Ordini effectio gratiæ, errorem fuisse Ioannis Wicleffi, aliorumque, qui ducentis ante illum annis vixerant, sicuti colligebatur ex homilia sexagesima sexta sancti Bernardi in Cantica. Dein argumenta opposita dissoluit, veritatem Catholicam firmavit testimonio SS. Leonis & Ambrosij, Synodi Chalcedonensis, vndecimæ Toleranæ, aliarum-

aliarumque complurium, ac demum Florentinæ. Dixit, Ordines quoque minores esse Sacramenta, & effectores gratiæ constitutos ab Apostolis, sed ex institutione Christi, quæ hos Ordines Ecclesiæ præscripserat. Primam Tonsuram non esse Ordinem, cum per eam nulla potestas acquiratur. De Vnctione, quæ velut inutilis ac perniciofa eiusdem articuli initio damnabatur, retulit, eius mentionem fieri à Fabiano Pontifice, ac S. Dionysio, præter Innocentium III. capite primo, sub titulo *de sacra Vnctione*. Tum ad extremum articulum deuenit; ostenditque, Episcopos Presbyteris maiores esse. Respondit celebri Hieronymi dicto, quod producitur ab hæreticis, vbi affirmat, inter Episcopos ac Presbyteros non esse discrimen ex natura, sed prærogatiuam ex consuetudine; & obseruauit, à S. Hieronymo variis in locis disertè affirmari, hanc prærogatiuam ex institutione sua conuenire gradui Episcoporum, adeoque in verbis allatis rem esse intelligendam secundum argumentum, de quo ibi agebatur, hoc est, secundum exteriorem iurisdictionem, quæ lege Ecclesiasticâ præscribitur. Probauit, Episcopatum esse Ordinem peculiarem, præsertim Caietani ratione, quod Episcopus peculiarem potestatem obtineat administrandi Sacramenta Confirmationis, sacræque initiationis, quæ sunt ordinis, non iurisdictionis opera, quippe quæ Vicariis committi nequeunt. Reiecit postremò quæ Sotus in Salmeronem dixerat, antiquitus eligi à populo Sacerdotes & Episcopos, & non simplicem testificationem proferri: quin studuit ostendere propitiam parti contrariæ eandem epistolam quartam S. Cypriani libro primo, quam Sotus produxerat. Post Cornelium reliqui tertiæ classis suam exposuerunt sententiam, vsque ad secundum Octobris; quo die absoluti sunt minorum Theologorum conuentus, reliquis tribus classibus ad Sacramentum Matrimonij reseruatis.

- 10 Cum Legatis videbatur itineris tam longi ac laboriosi meta à se penè contingi, improuisum quasi præcipitium offenderunt, ibique pedem figere coacti sunt, nec quocumque adhibito conatu licuit ipsis ad optatum exitum sibi viam aperire, nisi post tam multos, tamque diuturnos labores ac discrimina, vt cunctæ hæctenus obiectæ difficultates præ hac via planæ censeri potuerint. Primordia referam tam validi ac memorabilis obstaculi, quod diu fraudauit, ac penè in desperationem conuertit spem conceptam vniuersæ Catholicæ Reipublicæ. In articulo postremo, secundum formam Crescentij Legati ætate iam digestam*, quidam error censuræ proponebatur: *Quod Episcopi Presbyteris maiores non essent Iure diuino.* sed

* Litteræ Legatorum ad Botromgum, 24. Septembris, & Archiepiscopi Iadrensis, 28. Sept. & 5. Octobris 1562.

1562. sed Præsides postremas voces abstulerant, veriti, ne disputatio de iure residendi iterum suscitaretur. Quidam Hispanientes illius definitionis cupidi, Præsidium arte animaduersâ conquesti sunt; adeoque Oratores Gallici Præsides amicâ specie commonuerunt de murmure non modico ob eam causam excito. Ab his re dissimulatâ responsum est, visum iri breuî, à se minimè declinari disputationem de iure residendi, dum eam proponerent, pro eo quod alias sponderant, vbi de Ordinis Sacramento ageretur. Nec in eo mentiebantur, quandoquidem numquam sperauerant, se per obliuionem extincturos præteritum de illa controuersia ardorem; sed cauere studebant, ne à noua definitione super Episcoporum institutione, terminare cogerentur pari definitione præcedentem controuersiam, illi admodum adnexam; aut certè inde deducere eadem ipsa corollaria, quorum causâ ab altera se abstinerant. Subdidit Lansacus (quod ipsis valde placuit) se parùm laborare, hoc an illo iure habeatur residendi præscriptio, dummodò reperiretur ratio ad eam firmiter obseruandam, cum certum esset, plurima Ecclesie incommoda inde dimanare.

Vix digressis Oratoribus, superuenere Archiepiscopi Granaten-
sis, Bracarenfis, Messanenfis, & Episcopus Segouientis, expostulantes, abrafam fuisse particulam illam è Decretis Crescentio Legato formatis, ostendentisque id cuius gratiâ particula omittebatur, non compertum minùs quàm odiosum esse Patribus, plurimæque cunctis offensionis; cum ex eo palàm fieret, eorum esse consili-
um, vt procul haberetur quæuis disputatio de mansione, aduersus priora promissa. Ad postremum caput fidenter responderunt Legati; Ab exitu contrarium compertum iri, cum ipsi daturi essent operam, vt de mansione, ad suam fidem præstandam, ageretur. Verùm de articuli mutatione cum ipsi nollent potissimam rationem reddere, neque pariter eiusmodi reddidere quâ illis satisfaceret, simulantes id à se factum, propterea quòd nemo hæreticorum inficiabatur, Episcoporum institutionem haberi ex lege Diuina; adeoque per illius rei damnationem iacula in auras proiectum iri. His reposuerunt illi Præsules, non deesse qui prauam illam sententiam tuerentur. Quare Legati ad moram iniiciendam, conuenere vt huiusmodi auctores conquirentur, & ostenderentur. Confestim filii Præsules rursus adiere Seripandum, quippe qui simul Theologice scientiam vni Osio communem obtinebat, & operam auctoritatemque in deliberationibus longè maiorem quàm Osius; nisi que sunt illi ostendere, errorem illum ab hæreticis recentioribus adiectum

f. In monumentis Seripandi, & in epist. Vicecom. ad Borrom. 28. Septemb. 1562.

um fuisse reliquis contra Ecclesiæ Hierarchiam. At contra Seripandus; Hæreticos in productis locis haud negare, gradum Episcopi fuisse institutum à Deo; solum dicere, Episcopos in præsentia non eos esse de quibus loquuntur sacra Oracula, utpote non exercentes ministeria illic ipsis destinata: quibus verbis fateri potius videbantur Episcoporum institutionem à Deo habitam. Illud igitur non esse studium proscribendi opinamenta hæreticorum, sed quoddam artificium iterum indirectâ viâ tentandæ definitionis de iure residendi, aduersus id quod Rex Catholicus suum esse sensum ac votum declarauerat.

12. Quantum propensionis præ se tulerat Seripandus ad mansionis definitionem, tantumdem auersionis præ se ferebat aduersus hanc de institutione Episcoporum^g. Et quoniam ferebatur, tametsi non parum perturbatâ rei veritate, sicuti postea compertum est, fuisse eam definitionem satis expensam ætate Crescentij, adeoque iam in promptu ut promulgaretur, nisi bellum improvisò Concilium soluisset; Seripandus ad Amulium ea de re scribens animaduertit, in mansionis definitione de vnico tantum articulo agi; at verò in altera definitione complures contineri: addiditque, posse cognosci, non solum Theologos ac Cœnobitas interdum implicari, sed præstantes Canonum Doctores non semper diuinare: indicans id quod Romæ missitatum fuerat, dum is cum Simonetta conferebatur in antegressa disputatione de iure residendi, & insinuans in alio articulo grauioris momenti, se Theologum ac Cœnobitam cautiorem fuisse Crescentio, Canonum apprimè perito. Sed quamquam Seripandus & collegæ plurimum studuerint argumentum illud declinare, nec Pagnanus oscitanter operam suam cum Hispanis impenderit, ne emulationem excitarent; hinc tamen effectum non est quò minus aliquot Theologi, ac præsertim quidam Theologus Archiepiscopi Granatensis^h, captâ ab articulo septimo opportunitate, in eam controuersiam de institutione Episcoporum irrepserint, & iam Drascouizius acriorem huius quàm alterius definitionis voluntatem declarabatⁱ. Verùm Præsides, intelligentes, in duobus illis capitibus Patres eòdem tendere, adeoque opus esse primum semel componere, quippe radicem etiam alterius, cum Patribus, quibus magis fidebant, deliberantes, tria consilia excogitarunt, quæ per celerrimum cursorem Borromæo perscripserunt^k, quò responsum acciperent antequam Patres omnes sententias de doctrina protulissent, adeoque antequam ipsi vrgerentur à promisso ad rem exequendam.

^g In epist. Seripandi ad Amulium, 8. Octobr. inter Musotti monumenta.

^h Arcanæ notæ Vicecomitis ad Borrom. 1. Octobris, & epist. Archiep. Iadrensis, 5. Octobr. 1562. ⁱ Epist. Vicecom. ad Borrom. 8. Octobr. 1562. ^k 5. Octobris 1562.

Historia
Concilij Trid.
Pars III.

1562.

Vnum ex consiliis erat, proponere vt in Pontifice negotium reponeretur, quemadmodum ipse Pontifex comprobabat in epistola commemorata, quam ad Simonettam scripserat, sed quæ nondum peruenerat: in quo prædicebant quàm plurimos Episcopos consensuros; cum hoc tamen discrimine, quòd alij existimabant integrum argumentum in Pontifice reponendum; alij, pro certo fidentes definiendam esse quæstionem, solùm consentiebant, vt Pontificis iudicio committeretur definitio pro hac potiùs aut pro altera parte. Vnde coactus fuisset Pontifex per seipsum conficere quod in Synòdo prætermittendum curabat; idque eò deterius, quòd vbi diuino ipse motus afflatu pro rei veritate declarasset, obligationem residendi imponi lege merè Ecclesiasticâ, huiusmodi declaratio, quæ à Concilio profecta optabilis visa fuisset, à Pontifice in eo rerum statu habita, parum decoris Apostolicæ Sedi, parum exempli fidelibus peperisset. Verùm etiam si obtineretur, vt à Patribus res integra ex priori forma in Pontifice reponeretur, duo adhuc proponebantur à Legatis: Alterum, cum antea Calicis negotium Pontifici commissum fuisset, peiorem in partem communiter acceptum iri, si hoc pariter eidem committeretur, videreturque Concilium ab omni arduo manum subtrahere, & cuiusdam canalis instar omnem grauioris ponderis deliberationem ab eo Romam deferri: Alterum, huiusmodi Decretum offensurum vt minimum in quadraginta Episcoporum repugnantiam, quæ tamen magni habita non fuerat in priori decisione, Pontifici committenda, videbatur tamen plurimi facienda in præsentia; tum quia hæc erat secunda, tum ex ipsius argumenti natura, & ob rûmores per Christianam Rempubliam amplè diffusos: præterquam quòd Galli fortasse peruenturi essent ante Sessionem, adeoque ante firmata Decreta, & aduersariis accedentes, numero atque auctoritate non modicum ipsis robur addituri.

Alterum consilium erat, vt proponeretur in Concilio super mansione quædam constitutio, pœnis & emolumentis abundantissima, & eiusmodi, quæ metu ac spe eius obseruationem pollicerentur; atque inter pœnas optauissent aliqui, vt interdiceretur non residentis absolutio in conscientia foro: sed in hoc consilio persistebat adhuc difficultas, an in eiusmodi lege proponenda simul explicandum esset, quòd non ampliùs ad definitionem dogmatis procederetur; ea siquidem explicatio periculum probationi procreabat, silentium verò vtilitatem consilij corrumpebat.

Tertium erat, vt ingens Episcoporum numerus, hoc est supra centum,

centum, Legatos efflagitarent, ut ipsorum nomine rogarent Synodum, ne grauaretur, ad amouendam perturbationem, discordiam, & moras, totum negotium Pontifici remittere: quæ forma decen-
tior apparebat, quam si Legati propositionis auctores secundum primum consilium viderentur. Hæc tamen ipsis occurrebat diffi-
cultas, Patres extra numerum proponentium facile obstituros, alios auerfatione sententiæ, alios technæ suspitione, & alios for-
tasse plus appetentes, quippe nobiliorem aduersarij quam affectæ personam: quare maius potius schisma fieret, dum id refarcire conarentur. Nimiã quippe vim habet ad augendam sui in alio
diffidentiam, data ab illo repulsa sibi per fidentiam aliquid petenti.

1562.

C A P V T XIII.

De tribus capitibus propositis sententia Pontificis. Varia iactata & cogitata de aduentu Gallorum. Contentio de loci prærogatiua inter Helueticum & Bauaricum Oratorem, rursus ad aliquod tempus sedata.

Iussit Pontifex celeriter ad Legatos rescribi*, Ex voto suo melius eos acturos fuisse, solùm propriæ prudentiæ ductum fidenter secutos: seu quòd illos vellet obstringere ad rem suam promouendam eo præualido nobilium animorum vinculo, quod ipsis iniicitur, dum se solutos omni vinculo in maximis negotiis à suo Principe sentiunt; seu quòd reuera sibi displiceret, emolumentum illud ad rem perficiendam deperdi, quòd iidem auctores essent consilij, iidemque executores. Adiecit; Quoniam suam illi sententiam rogabant, eam esse huiusmodi; Susciperetur secundum consilium sancientiæ constitutionis, pœnas & præmia complectentis. De conditione apponenda, ne dogma definiretur, nihil respondebat, cum fortasse vellet id ab ipsis peractum, non à se dictum. Declarabat quidem, ne absolutionis interdictio non residentibus ultra noxam perduraret: sed proponebat insuper, ut iisdem anathema solùm à Pontifice soluendum infligeretur. Itaque placere sibi, ut omni studio Legati curarent rem propositam à maiori Patrum parte accipiendam: quod ubi succederet, tamen complures reluctarentur, de iis minimè laborarent; cum certum esset, maiorem acerbio-
rioremque repugnantiam futuram, ubi post tam inflammatam euulgatamque correctionem dogma pro alterutra parte definiretur. Quod si Legati de huiusmodi Decreti successu dubitarent ex pri-
uata

* Litteræ Borromæi ad Legatos, 12. Octobris 1562. inter monumenta Seripandi.